

POSTANOWIENIE

Dnia 3 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie sędzi Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. Y. po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 3 września 2024 roku wniosku obrońcy obwinionej w przedmiocie wyłączenia SSN Mariusza Załuckiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 62/24 na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. a contrario

postanowił:

wniosek o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 62/24 pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 28 sierpnia 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) obrońca obwinionej wniosł o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 62/24. Uzasadniając powyższy postulat wskazano, że SSN Mariusz Załucki- wyznaczony do rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZB 62/24 -został powołany na obecnie zajmowane stanowisko sędziowskie w wadliwej procedurze nominacyjnej, z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym z zastosowaniem art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 269 oraz z 2023 r. poz. 1615, zwanej dalej „u.k.r.s.”). Autor wniosku wyraził przekonanie, że wobec osoby SSN Mariusza Załuckiego istnieją podstawy, aby twierdzić, że rozpoznanie sprawy „testu” z jego udziałem będzie skutkować uznaniem na płaszczyźnie normatywnej, iż organ, który orzeknie w tej sprawie nie będzie sądem w

rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC lub art. 47 Karty Praw Podstawowych, albowiem w jego składzie zasiądzie osoba, której status - jako osoby tworzącej swoimi orzeczeniami oraz współtworzeniem innym składów orzekających bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą - jest wadliwy. Zdaniem obrońcy obwinionej powyższe twierdzenie jest uprawnione treścią wyroków ETPC w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/190), Dolińska-Ficek oraz Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20) i Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21), a z perspektywy art. 6 ust. 1 EKPC konieczne jest wyłączenie z udziału składu „testowego” SSN M. Załuckiego, tak aby orzeczenie co do wniosku złożonego w trybie art. 29 § 5 u. SN nie miało statusu orzeczenia organu, który nie może być uznany za „sąd” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Wskazano, że wadliwy skład organu rozpoznającego „test” będzie bowiem rzutował na prawidłowość rozstrzygnięcia przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy głównej, bez względu na treść rozstrzygnięcia. Zdaniem autora wniosku strona, która złożyła wniosek o „test” może bowiem z tego faktu (rozpoznania wniosku przez taki skład, który nie jest sądem w rozumieniu Konstytucji i EKPC) wywodzić tezę, że w ogóle jej wniosek nie został rozstrzygnięty, a zatem procedowano w sprawie zasadniczej w składzie, co do którego nie został rozpoznany jej wniosek o wyłączenie (wniosek złożony w trybie art. 29 § 5 u. SN jest przecież wnioskiem o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy). W argumentacji powołano się również na treść uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że argumentacja przytoczona we wniosku, koncentrująca się wyłącznie wokół kwestii związanych z procedurą nominacyjną sędziego objętego wnioskiem o wyłączenie oraz zapatrywań prawnych zawartych w wybranych judykatach sądów krajowych i międzynarodowych, w zupełności pomija obowiązujący w Rzeczypospolitej Polskiej stan prawny. Stan ten został ukształtowany przy zastosowaniu wykładni przepisów dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny w szeregu przytoczonych niżej orzeczeń, które to orzeczenia – zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji – mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Co do kwestii związanych podstawą prawną złożonego wniosku o wyłączenie (art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.), należy wskazać, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19 (który wszedł w życie z dniem 12 marca 2020 r.), przepis art. 41 § 1 k.p.k. utracił moc w zakresie, w jakim dopuszczał rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Już choćby z tego powodu rozważenie okoliczności przytoczonych we wniosku w kontekście powołanego przepisu jest niedopuszczalne.

Z kolei zapatrywania prawne dotyczące wpływu potencjalnej wadliwości powołania sędziego we wskazanym wyżej trybie na prawidłowość obsady sądu (w kontekście zastosowania art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo art. 379 pkt 4 k.p.c.) zawarte w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, utraciły swą aktualność, wobec wejścia w życie – z dniem 21 kwietnia 2020 r. – wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20. W powołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny uznał wspomnianą uchwałę za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, a także z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Skutkiem wejścia w życie powołanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy obowiązującej aktu, którego niezgodność z normami prawnymi wyższego rzędu została stwierdzona w tym orzeczeniu (por. art. 190 ust. 3 Konstytucji).

Należy też dostrzec, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt K 7/21, stwierdził niezgodność z Konstytucją zdania pierwszego art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w zakresie, w jakim unormowanie to przy ocenie spełnienia warunku „sądu ustanowionego ustawą”:

1) upoważnia Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe do dokonywania oceny zgodności z Konstytucją i Konwencją ustaw dotyczących ustroju sądownictwa, właściwości sądów oraz ustawy określającej ustrój, zakres działania, tryb pracy i sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa;

2) umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji;

3) dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego.

Wspomniane orzeczenie weszło w życie z dniem 21 marca 2022 r.

Wnioskodawca powołując się na rzekomą systemową wadliwość procedury nominacyjnej na stanowiska sędziowskie, sugerując brak instytucjonalnych gwarancji do zachowania przez sędziego standardów bezstronności, oraz przytaczając wybrane judykaty sądów krajowych i międzynarodowych dotyczące kwestii związanych z procedurą powoływania sędziów w polskim systemie prawnym oraz potencjalnego wpływu tej procedury na bezstronność sędziego, odwołuje się do argumentacji pozostającej w sprzeczności z normami konstytucyjnymi, co szczegółowo zostało wykazane w powołanych wyżej orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego.

Przywołane natomiast przez wnioskodawcę wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (m.in. w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, Advance-Pharma przeciwko Polsce, Dolińska-Ficek przeciwko Polsce i Ozimek przeciwko Polsce) odnoszą skutki w sprawach, na tle których zostały wydane. Należy przypomnieć, że orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie mają charakteru źródeł prawa powszechnie obowiązującego, których zamknięty katalog został sformułowany w art. 87 Konstytucji. Jakkolwiek rozważania prawne zawarte w takich judykatach mogą oddziaływać na orzecznictwo sądów krajowych w sposób pośredni, tzn. mocą argumentacji prawnej w nich zawartej, to jednak nie mają one wiążącego charakteru dla Sądu Najwyższego przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

Skoro więc wniosek o wyłączenie SSN Mariusza Załuckiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 62/24 złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. został oparty wyłącznie na okolicznościach odnoszących się do jego powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym z zastosowaniem art. 9a u.k.r.s., to należało uznać, że wniosek ten – jako pozbawiony podstaw formalnoprawnych – jest niedopuszczalny z mocy ustawy, co też wykluczało możliwość jego rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]